

DIASPORA ROMÂNEASCĂ SAU EXILUL TRANZIȚIEI FĂRĂ FINALITATE. STUDIU DE CAZ: COMUNITATEA ROMÂNEASCĂ DIN SPANIA

Alin Bulumac⁴⁶⁵

REZUMAT

Exodul românesc, denumit generic „migrația românească”, reprezintă unul dintre episoadele recente ale istoriei contemporane și totodată unul dintre cele mai tragice la nivelul destinului colectiv al neamului românesc. Materialul propune cititorului o perspectivă sociologică asupra modului în care esența vieții societale, voința socială, a fost îndrumată, sau mai bine zis înlăturată din interiorul granițelor firești ale statului. Fenomenul migrației românești nu reprezintă nimic altceva decât o consecință a permiției, pentru prea mult timp, a îngrijirii destinului neamului de către o pătură superpusă. Pentru a explica modul în care pătura superpusă a afectat, încet, dar sigur, capacitatea de adaptabilitate a societății românești la schimbările istorice care au venit peste voința noastră. Pentru a atrage atenția și a sublinia principalele probleme, vom încerca să oferim o perspectivă autohtonă a modului în care „pătura superpusă” (Mihai Eminescu) a afectat însăși esența vieții societale, „voința socială” (Dimitrie Gusti), fapt ce a creat la nivel național un „dezechilibru” major; înțeles din perspectiva „legii paralelismului sociologic” (Dimitrie Gusti). Într-o perspectivă aparent negativă, dorim să menționăm că acest fenomen face parte în același timp dintr-un proces tipic unei „culturi eroice” (Ilie Bădescu) al cărui deznodământ, fără o elită autohtonă suverană, este cunoscut doar proriei divine.

Cuvinte-cheie: pătură superpusă, națiune, voință, dezechilibru, diaspora, suveranitate.

⁴⁶⁵ Cercetător în cadrul Centrului European de Studii în Probleme Etnice, Academia Română, alin.bulumac@gmail.com.

1. LEGEA PARALELISMULUI SOCIOLOGIC

Privind societatea în ansamblul ei, la o primă vedere putem spune că ea este alcătuită dintr-un număr de indivizi ce trăiesc laolaltă, însă, din punct de vedere sociologic, se ivește o întrebare: societatea se poate reduce la numărul indivizilor sau reprezintă o sinteză a elementelor componente? Ce îi ține pe oameni laolaltă?

2. SOCIETATEA – UN EXERCİȚIU DE VOINȚĂ

Societatea, indiferent de gradul de complexitate, nu este constituită dintr-un singur element, ci cuprinde întotdeauna mai mulți factori precum:

„un număr oarecare de indivizi, o serie de relații între aceștia, un principiu de organizare sau o structură etc”⁴⁶⁶.

Acest lucru explică de ce fiecare parte a societății este dependentă de celelalte părți într-o mai mare sau mai mică măsură, iar în ansamblu fiecare parte contribuie la starea de echilibru a întregului (societății). Dacă una sau mai multe părți ale întregului aleg să nu mai contribuie la această relație de echilibru, în mod inevitabil va apărea un dezechilibru ce se va răsfrânge asupra tuturor părților întregului, dezechilibru cunoscut astăzi sub denumirea mai frecvent vehiculată de „criză”.

La această provocare Dimitrie Gusti răspunde într-o manieră demnă a puterilor creatoare ale sufletului românesc prin crearea a ceea ce este cunoscut drept legea paralelismului sociologic. Prin această lege s-a dorit clarificarea distincției dintre

⁴⁶⁶ Dimitrie Gusti, „Paralelismul Sociologic”, în *Sociologie Românească*, Anul II, Nr. 9-10, septembrie-octombrie 1937, p. 379, Disponibil la adresa de internet: https://sas.unibuc.ro/storage/downloads/Teorii%20sociologice%20generale8/DG37c.PARALELIS_SOCIOLOG.pdf, Accesat la data de 15 septembrie 2024.

cadre și manifestări, altfel spus o distincție clară între fenomenele sociale și factorii care le condiționează. Paralelismul sociologic presupune o distincție clară și o corelație între elementele ce contribuie la echilibrul social. Cu alte cuvinte, societatea presupune:

„ (...) indivizi care trăiesc împreună, așadar indivizi care duc o seamă de relații unii cu alții, care se supun în comun unui principiu de organizare și care se supun unor norme care îi transcend și de cele mai multe ori unor instituții care îi preced (...)”⁴⁶⁷.

La rândul ei, fiecare societate are o structură care este creată voluntar de către unitățile sociale componente, care pot fi definite drept

„acele asociații de indivizi legați prin relații obiective printr-un principiu de organizare”⁴⁶⁸.

Caracterul voluntar al unităților sociale este specific societăților omenești deoarece, oricât de simple ar fi acestea, prezintă anumite moduri prin care voința individuală se manifestă⁴⁶⁹, fapt ce implică ideea că orice unitate urmărește „anumite scopuri și întrebuințează anumite mijloace”⁴⁷⁰. Ceea ce oferă societății umane caracterul distinct față de mediul înconjurător este voința socială, iar acest lucru arară de ce trebuie considerată drept esența vieții sociale⁴⁷¹.

⁴⁶⁷ *Ibidem*, p. 380.

⁴⁶⁸ *Ibidem*.

⁴⁶⁹ *Ibidem*.

⁴⁷⁰ *Ibidem*.

⁴⁷¹ *Ibidem*.

2.1. Cadrele și manifestările sociale

Cheia de interpretare a realității sociale constă în capacitatea de explicare a corelației reciproce dintre cadre și manifestări. Dimitrie Gusti sintetizează realitatea societală astfel:

„(...) totalitatea autonomă a indivizilor ce trăiesc laolaltă și depun ca manifestări de voință o activitate economică și una spirituală, reglementate etico-juridic și organizate politico-administrativ, condiționate de cadrul cosmic, cadrul biologic, cadrul psihic și cadrul istoric”⁴⁷².

2.2. Dezechilibrul societal

Întregul spectru de manifestări posibile constituie totalitatea „manifestărilor de viață”⁴⁷³ ale oricărei unități sociale deoarece acestea „se dezvoltă și se determină toate, în paralel”⁴⁷⁴. Indiferent de starea de echilibru, static sau dinamic, nicio societate nu poate renunța la vreuna dintre cele patru manifestări și nici nu poate să dezvolte excesiv sau să se aplece cu o deosebită atenție asupra unei singure manifestări. Riscul, avertizează Gusti, este crearea inevitabilă a unui dezechilibru care la rândul lui va duce inevitabil la distrugerea sau chiar dispariția societății.

Când manifestările sociale sunt străine de cadrele lor sau atunci când cadrele se schimbă și nu mai sprijină manifestările sociale, importul prin imitație a unor manifestări economice și spirituale cu totul străine de mediul geografic și trecutul istoric al unei țări duce cu siguranță la un dezechilibru major.

„Societatea omenească este înrăuită în același timp de cadrele cosmologic, biologic, psihic și istoric, fără să se poată lipsi de vreunul din ele, decât cu prețul unui dezechilibru”⁴⁷⁵.

⁴⁷² *Ibidem*, p. 382.

⁴⁷³ *Ibidem*, p. 383.

⁴⁷⁴ *Ibidem*.

⁴⁷⁵ *Ibidem*, p. 384

Această teorie nu are numai valoare teoretică, ci poate fi aplicată și practic, ca prin intermediul ei o societate să ofere elitelor politice o perspectivă sumară a modului în care echilibrul poate fi restaurat sau să prevină crearea unor dezechilibre ale căror efecte să fie permanente.

2.3. Pătura superpusă – factor de dezechilibru social

Grupurile care creează ori doar împrumută forma socială de răspuns la acțiunea mediului intern și extern se numesc „elite”⁴⁷⁶. Rolul elitelor este unul fundamental deoarece acestea pot transforma potențialul în manifestare, adăugând astfel societății pe care o servesc mai multă bunăstare. În măsura în care elitele sunt vrednice de a ridica societatea pe care o au în grijă, în aceeași măsură o pot afunda într-un dezechilibru major ce poate afecta întregul sistem de relații societale. Importanța critică a unor elite autohtone este subliniată de Mihai Eminescu în scrierile sale atunci când aduce în discuție problema păturii superpuse.

„Lumea noastră intelectuală nu a avut o suficientă putere de definire a misiunii neamului românesc la înălțimea vitalității și posibilităților poporului român. În migrațiunile lui, neamul nostru a trasat hotare mult mai largi decât cele revendicate de intelectuali și de oameni politici”⁴⁷⁷.

Dezechilibrul social nu reprezintă un fenomen care să apară de unul singur, fără să ofere o predictibilitate înainte să se întâmple și fără ca cineva să creeze condițiile necesare creării acestuia, căci este o reacție firească a oricărei unități sociale a de se „autoconserva”. Așadar, ne aducem aminte de ceea ce ne avertiza Mihai Eminescu, de pericolul creării unor elite „superpuse”,

⁴⁷⁶ Ilie Bădescu, *Sincronism European și cultură critică românească*, București, 2002, p. 12.

⁴⁷⁷ *Ibidem*, p. 299.

singurele apte și vinovate în același timp de degradarea societății românești, cât și de împingerea destinelor a milioane de oameni în afara granițelor statului Român:

„o clasă cu totul improductivă, care n-a învățat nimic, n-a muncit nimic și n-a avut nimic și care a ajuns stăpână pe cei ce au învățat, pe cei ce au, pe cei ce muncesc”⁴⁷⁸.

Așadar în istoria noastră au fost permanent lupte sociale între elementele autohtone și cele ce provin din provinciile marilor puteri economice. Deci, constituirea clasei parazitare nu poate fi înțeleasă doar în termeni strict endogeni, ci în termenii unui „dinamism din exterior”⁴⁷⁹ ca luptă între elementele autohtone și cele străine, care sunt influențate de dinamica suprastructurilor economice majore⁴⁸⁰. Așadar, se poate explica cum apare un stat demagogic în cadrul căruia ia ființă, pentru rezolvarea chestiunilor generale, o

„clasă de politicieni, de patrioți de meserie, fără trecut, fără tradiții, cari fac din politică o speculă, un mijloc de traiu”⁴⁸¹.

Acest lucru generează un dezechilibru între clasele sociale autohtone și cele imigrate, iar cel mai grav scenariu este acela al predominării elementului străin asupra celui autohton.

În lumina episodului de tranziție a României dinspre comunism spre democrație, cei 35 de ani arată limpede faptul că „elitele” nu au fost capabile de a gestiona potențialul autohton, ci doar l-au dirijat cu meticulozitate din periferia sistemului economic sovietic în periferia sistemului capitalist occidental.

⁴⁷⁸ *Ibidem*, p. 115.

⁴⁷⁹ *Ibidem*, p. 388.

⁴⁸⁰ *Ibidem*, p. 338.

⁴⁸¹ *Ibidem*.

3. ROMÂNII DIN SPANIA – DECLANȘATORI AI VOINȚEI EROICE

3.1. Șansă istorică de Reconquista a capitalului românesc

Dintr-o perspectivă onestă, putem privi fenomenul diasporei ca un fenomen *eroic* precursor al unei mișcări de reaşezare a capitalului românesc în granițele firești. Subliniem eroic, deoarece acei români care au „ales” calea emigrării sunt oameni care se pot încadra cu ușurință în tipologia culturii eroice:

„Cultura eroică este definitorie pentru generațiile și personalitățile care dăruiesc enorm și nu așteaptă nimic în compensație. Procesele creatoare au, la acești oameni, o suveranitate deplină. Nimic nu-i îndrumă spre conduita creatoare, nimic material nu-i susține, singură vocea adâncului lor sufletesc e ascultată și urmată fără întârziere și fără de nici un calcul. Prototipul acestei conduite este sfințenia apostolică. Omul culturii eroice se ivește în viața neamului din zarea de taină în veci luminată a Sfinților Apostoli”⁴⁸².

Din această perspectivă, capătă cu totul altă lumină ceea ce Dimitrie Gusti afirma în cadrul unei conferințe despre dezechilibrul societal când afirma două lucruri fundamentale:

- Manifestările economice și manifestările spirituale sunt însăși substanța de viață a unității sociale, fără ele neputând exista viața⁴⁸³;
- De fiecare dată când o societate neglijează factori spirituali în folosul celorlalți se induce o stare de dezechilibru care cu greu poate fi redresată, riscul fiind existențial, dispariția respectivei unități sociale⁴⁸⁴.

În acest fel fenomenul de emigrare de după schimbarea regimului comunist poate fi sintetizat drept o mișcare a proniei

⁴⁸² *Ibidem*, p. 219.

⁴⁸³ *Ibidem*, p. 381.

⁴⁸⁴ *Ibidem*, p. 383.

divine care urmărește ca obiectiv îndelungat fixarea capitalului românesc în granițele statului român.

3.2. Spania – un spațiu de reîntregire socială

a) Cadrul biologic

Statistic vorbind, fenomenul emigrării a început să capete proporții exagerate începând cu anul 2000 și terminând cu anul 2016, când a fost înregistrată o creștere de peste 200% a românilor care au ales această cale⁴⁸⁵. Pe o axă temporală, perioada 2007-2008, cea a crizei economice, a reprezentat apogeul acestui fenomen contemporan, la nivel mondial, România devenind a doua țară din lume ca mărime a diasporei, după China⁴⁸⁶. Pe axa genului dominant, până în 2016, se dovedește că genul feminin⁴⁸⁷ este genul care a adus un aport crescut creșterii numărului de emigranți din România.

Românii au reprezentat cea mai mare comunitate de străini din Spania, ce a depășit pragul de un milion, populație a cărei vârstă medie a fost de 38 de ani, alcătuită în proporție de 47% de femei. Episodul cel mai efervescent a fost cunoscut în perioada dintre anii 2000 și 2007, când populația română din Spania a crescut de la 17.500 de persoane la aproximativ 200.000, înregistrând astfel o rată a creșterii de 1000%.⁴⁸⁸

⁴⁸⁵ OECD, *Talent Abroad: A Review of Romanian Emigrants, Talent Abroad*, Paris, OECD Publishing, 2019, p. 29, Disponibil la adresa de internet: <https://doi.org/10.1787/bac53150-en>, Accesat la data de 15 septembrie 2024.

⁴⁸⁶ *Ibidem*, p. 75.

⁴⁸⁷ *Ibidem*, p. 34.

⁴⁸⁸ *Ibidem*, p. 45.

Dacă înainte de anul 2020, debutul pandemiei de COVID-19, în Spania se puteau număra mai bine de 1 milion de români⁴⁸⁹, în 2024 mai poate fi vorba doar despre aproximativ 600.000⁴⁹⁰.

b) Cadrul psihologic

Românii din Spania sunt bine integrați în comunitățile adoptive și sunt apreciați drept oameni gospodari, modești, dornici să își ajute aproapele și să aducă un plus de valoare societății în care trăiesc, iar reîntoarcerea lor în țară ar putea fi completată/încurajată prin măsuri fiscale adaptate nevoilor reale ale acestora⁴⁹¹. Toate acestea nu sunt nimic altceva decât manifestări curate ale unui fond sufletesc deloc pus în valoare. Mai mult decât atât, acest lucru dovedește faptul că, în continuare, abilitățile creatoare ale românilor sunt în valide, însă acestea trebuie să aibă un cadru de manifestare prielnic și nu unul orientat către „sufocarea” acestor capacități.

c) Manifestări economice

Aproximativ 80%⁴⁹² dintre românii care au ajuns în Spania erau șomeri când au plecat din țară, iar la sosire în Spania au invocat

⁴⁸⁹ R.C., „INTERVIU Peste un milion de români trăiesc în Spania”, în *Cotidianul*, 22 ianuarie 2023, Disponibil la adresa de internet: <https://www.cotidianul.ro/peste-un-milion-de-romani-traiesc-in-spania/>, Accesat la data de 15 septembrie 2024.

⁴⁹⁰ Ministerul Afacerilor Externe, *Ambasada României în Regatul Spaniei*, Disponibil la adresa de internet: <https://madrid.mae.ro/node/769>, Accesat la data de 15 septembrie 2024.

⁴⁹¹ R.C., „INTERVIU Peste un milion de români trăiesc în Spania”, în *Cotidianul*, 22 ianuarie 2023, Disponibil la adresa de internet: <https://www.cotidianul.ro/peste-un-milion-de-romani-traiesc-in-spania/>, Accesat la data de 15 septembrie 2024.

⁴⁹² OECD, *Talent Abroad: A Review of Romanian Emigrants, Talent Abroad*, Paris, OECD Publishing, 2019, p. 50, Disponibil la adresa de internet: <https://doi.org/10.1787/bac53150-en>, Accesat la data de 15 septembrie 2024.

găsirea unui loc de muncă drept cauza determinantă a plecării din țară. Din altă perspectivă, se poate constata faptul că românii au reprezentat a doua cea mai mare comunitate de profesioniști înregistrați ca PFA în Spania (după comunitatea chineză), cu cca. 45.000 de persoane (peste 11% din totalul PFA străini din Spania).⁴⁹³

Mai mult decât atât, faptul că doresc cu tărie obținerea cetățeniei spaniole în vederea asigurării unui loc de muncă stabil, în cadrul administrației locale/centrale, în vederea asigurării unei pensii de cinci ori mai mare ca cea din România, dovedește că dorința, deloc înțeleasă de guvernul de la București, este aceea de a le fi apreciată munca la adevărata valoare⁴⁹⁴.

Dacă ne uităm la contribuția comparativă cu nivelul PIB-ului țării, observăm faptul că numai în 2021, românii din Spania au trimis în țară aproximativ două miliarde de dolari, iar cumulată cu remitențele din Italia și Germania, acestea valorează cât 3,21% din PIB-ul României din 2021⁴⁹⁵. Mai mult decât atât, dacă ne uităm la

⁴⁹³ Diana Mereșan, „Câți români mai sunt în Spania? Autoritățile iberice oferă cifre diferite despre mărimea diasporei românești”, în *Libertatea*, 2 februarie 2022, Disponibil la adresa de internet: <https://www.libertatea.ro/stiri/cati-romani-mai-sunt-inspaceiaautoritatileibericeoferacifre-diferite-despre-marimeadiasporeiromanesti3958479>, Accesat la data de 15 septembrie 2024.

⁴⁹⁴ Pensia minimă în România este de 1281 lei (257.55 Euro) spre deosebire de pensia minimă din Spania în valoare de 5000 lei (1000 euro), în Georgi Baci, „Schimbări majore privind pensiile în Spania: o nouă vârstă de pensionare și mai mulți bani”, în *Ziarul Românesc*, 19 Aprilie 2023, Disponibil la adresa de internet: <https://ziarulromanesc.es/viata-in-spania/pensiile-in-spania-in-2023-majorare-pensii-varsta-de-pensionare/>, Accesat la data de 15 septembrie 2024.

⁴⁹⁵ Alina Mătiș, „Diaspora, investitorul nostru. Câți bani trimite acasă românii de peste granițe și de unde vin cei mai mulți”, în *Panorama*, Disponibil la adresa de internet: <https://panorama.ro/diaspora-investitorul-nostru-cati-bani-vin-in-tara-de-la-romaniidindiasporasideundesunttrimisi-cei-mai-multi/>, Accesat la data de 15 septembrie 2024.

imaginea de ansamblu, putem observa că forța economică a diasporei reprezintă unul din pilonii de bază ai economiei românești, o economie bazată pe consum. Ne întrebăm retoric, dacă în țară nu mai avem industrie, ce consumăm? Banii trimiși de către diaspora în țară. Analizând datele economice din presa națională reiese faptul că diaspora reprezintă cel mai mare investitor autohton în România, ce a înregistrat în anul 2022, remiteri în valoare de 11 miliarde de euro, fiind a treia cea mai importantă sursă de venituri la bugetul național, după fondurile europene și investițiile străine⁴⁹⁶.

Asistăm la o vicleană „eroare” de calcul contabil: banii trimiși de diaspora sunt dublu impozitați, odată la sursă și încă odată în țară prin achitarea TVA-ului de 19% prin „consumul” de produse și servicii din țară. Nu doar că a fost încurajată emigrarea românilor în afara țării⁴⁹⁷, însă acest lucru înseamnă că destinatarilor le mai rămân concret, aproximativ, 9 miliarde de euro, iar diferența de 2 miliarde intră în mod „gratuit” în trezoreria statului fără ca politicul să ofere în schimb ceva semnificativ românilor pribegiți în țări străine. Pentru a putea sublinia fractura de simțire românească pe care o înregistrează întreaga clasă politică din România, trebuie să

⁴⁹⁶ Leonard Bădilă, „Nicolae Ciucă: Cel mai mare investitor, de altfel, în România știi cine este? Diaspora”, în *Capital*, 27 mai 2024, Disponibil la adresa de internet: <https://www.capital.ro/nicolae-ciuca-cel-mai-mare-investitor-de-altfel-in-romania-stii-cine-este-diaspora.html>, Accesat la data de 15 septembrie 2024.

⁴⁹⁷ Chiar fostul președinte al României, Traian Băsescu, declara în cadrul unui interviu „Să nu mai facem o dramă din faptul că plecăm. Cel mai mare obiectiv al României a fost liberalizarea forței de muncă (...)”, Redacția Adevărul, „Băsescu: Să nu mai facem o dramă din faptul că românii pleacă să muncească în afara țării”, în *Adevărul*, 5 august 2010, Disponibil la adresa de internet: <https://adevarul.ro/stiri-interne/societate/basescu-sa-nu-mai-facem-o-drama-din-faptul-ca-1100447.html>, Accesat la data de 15 septembrie 2024.

spunem că nu sectorul de IT (care a înregistrat 8% din PIB, 9 miliarde euro, în 2022⁴⁹⁸) și nici sectorul de construcții și al tranzacțiilor imobiliare (care a înregistrat 8% din PIB, 7 miliarde euro, în 2023⁴⁹⁹) duce „greul economiei” ci spatele, genunchii și lacrimile celor plecați în cele mai grele domenii de muncă din străinătate: cules de fructe, construcții, îngrijire bătrâni etc, lucruri pe care nu oricine ar fi capabil să le îndeplinească.

4. CONCLUZIE – IMPERATIVUL UNEI ELITE CARE SĂ VEGHEZE ASUPRA SUFLETULUI ROMÂNESC

În prezent, mediul politic dorește să mimeze interesul față de comunitatea de români din Spania, însă nu trebuie uitat că primul demers în vederea posibilității menținerii cetățeniei române prin acordarea dublei cetățenii a avut la 15 ani după integrarea în Uniunea Europeană a României⁵⁰⁰. Acest lucru denotă faptul că la nivelul administrației românești nu sunt înțelese pe deplin scopul și

⁴⁹⁸ Lidia Neagu, „Piața IT din România produce 7% din PIB și a depășit valoarea de 9 miliarde de euro – studiu ANIS”, în *Economica*, 9 noiembrie 2022, Disponibil la adresa de internet: https://www.economica.net/piata-it-din-romania-produce-7-din-pib-si-a-depasit-valoarea-de-9-miliarde-de-euro-studiu-anis_625544.html, Accesat la data de 15 septembrie 2024.

⁴⁹⁹ Stelian Dinca, „IG: Construcțiile și tranzacțiile imobiliare au generat 16% din PIB în ultimul deceniu”, în *Agenda Construcțiilor*, 27 septembrie 2023, Disponibil la adresa de internet: <https://www.agendaconstructiilor.ro/files/actualitatea-interna/ig-construcțiile-si-tranzacțiile-imobiliare-au-generat-16-din-pib-in-ultimul-deceniu.html>, Accesat la data de 15 septembrie 2024.

⁵⁰⁰ R.C., „INTERVIU Peste un milion de români trăiesc în Spania”, în *Cotidianul*, 22 ianuarie 2023, Disponibil la adresa de internet: <https://www.cotidianul.ro/peste-un-milion-de-romani-traiesc-in-spania/>, Accesat la data de 15 septembrie 2024.

beneficiile aderării la UE, or dezinteresul față de românii deja vitregiți de multe drepturi cunoaște cote alarmante.

Dacă la momentul de cotitură istorică, august 1917, la Răcăciuni, Regele Ferdinand le promitea bravilor ostași români

„ (...) dreptul la a stăpâni într-o măsură mai largă pământul pentru care v-ați luptat...”⁵⁰¹,

iată că la mai bine de 100 de ani de la Marea Unire, românii se regăsesc captivi în fața provocărilor noilor imperii economice, fiind alungați de pe pământurile natale de o criză creată în mod artificial de o elită ce servește mai mult interesele altor forțe economice în detrimentul celor autohtone. Astfel, dacă la momentul 1917 ne regăseam laolaltă în fața primejdiei străine, ghidați de un lider preocupat de soarta românilor, la o distanță de un pic peste 100 de ani ne regăsim împrăștiați și fără un lider în fața unor altor forțe la fel de periculoase pentru ființa națională precum cele din 1917, însă de data aceasta, frontul aflându-se pe tărâmul economic. Numai alături și împreună cu efortul acestor milioane de oameni, care s-au lăsat ghidați de gândul nerostit al proniei divine și au creat o mișcare națională de redobândire a suveranității economice, un lider puternic și înțelept poate crea un al doilea moment precum cel de la Mărășești din vara anului 1917, însă de data aceasta în domeniul economic.

Sărăciți de componenta economică, în plin proces incert către valorile occidentale, românii nu au putut asista neputincioși la degradarea ultimului element vital al societății, partea spirituală și au riscat totul, ghidați fiind doar de nădejdea într-un viitor mai bun și de faptul că Dumnezeu nu îi va abandona. Unui asemenea gest

⁵⁰¹ Cosmin Roman, „105 ani de la discursul regelui Ferdinand I la Răcăciuni”, în *Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu” din Sibiu*, 3 martie 2023, Disponibil la adresa de internet: https://www.armyacademy.ro/ev_2022_03_23.php, Accesat la data de 15 septembrie 2024.

istoric, care poate fi catalogat drept semnul de îndeplinire a unei misiuni istorice a țării într-un moment de cumpănă, trebuie să îi răspundă o clasă politică aptă să cunoască, îngrijească și să ridice sufletul românesc, la demnitatea sa de creație divină și de coparticipant la întregul proces de creație la nivelul culturii universale.

5. REFERINȚE

Baciu Georgi, „Schimbări majore privind pensiile în Spania: o nouă vârstă de pensionare și mai mulți bani”, în *Ziarul Românesc*, 19 Aprilie 2023, Disponibil la adresa de internet: <https://ziarulromanesc.es/viata-in-spania/pensiile-in-spania-in-2023-majorare-pensii-varsta-de-pensionare/>, Accesat la data de 15 septembrie 2024.

Bădescu Ilie, *Sincronism European și cultură critică românească*, București, 2002.

Bădilă Leonard, „Nicolae Ciucă: Cel mai mare investitor, de altfel, în România știi cine este? Diaspora”, în *Capital*, 27 mai 2024, Disponibil la adresa de internet: <https://www.capital.ro/nicolae-ciuca-cel-mai-mare-investitor-de-altfel-in-romania-stii-cine-este-diaspora.html>, Accesat la data de 15 septembrie 2024.

Dinca Stelian, „IG: Construcțiile si tranzacțiile imobiliare au generat 16% din PIB în ultimul deceniu”, în *Agenda Construcțiilor* 27 septembrie 2023, Disponibil la adresa de internet: <https://www.agendaconstrucțiilor.ro/files/actualitatea-interna/ig-construcțiile-si-tranzacțiile-imobiliare-au-generat-16-din-pib-in-ultimul-deceniu.html>, Accesat la data de 15 septembrie 2024.

Gusti Dimitrie, „Paralelismul Sociologic”, în *Sociologie Românească*, Anul II, Nr. 9- 10, Septembrie octombrie 1937, Disponibil la adresa de internet: https://sas.unibuc.ro/storage/downloads/Teorii%20sociologice%20generale8/DG37c.PARALELIS_SOCIOL.pdf, Accesat la data de 15 septembrie 2024.

Matiș Alina, „Diaspora, investitorul nostru. Câți bani trimite acasă românii de peste granițe și de unde vin cei mai mulți”, în *Panorama*, Disponibil la adresa de internet: <https://panorama.ro/diaspora-a-investitorul-nostru-cati-bani-vin-in-tara-de-la-romanii-din-diasporasi-de-unde-sunt-trimiseceimaimulti/>, Accesat la data de 15 septembrie 2024.

Mereșan Diana, „Câți români mai sunt în Spania? Autoritățile iberice oferă cifre diferite despre mărimea diasporii românești”, în *Libertatea*, 2 februarie 2022, Disponibil la adresa de internet: <https://www.libertatea.ro/stiri/catiromanimaiesuntinspaniaautoritatileibericeoferacifrediferitedespremarimeadiasporiromanesti3958479>, Accesat la 15 septembrie 2024.

Neagu Lidia, „Piața IT din România produce 7% din PIB și a depășit valoarea de 9 miliarde de euro – studiu ANIS”, în *Economica*, 9 noiembrie 2022, Disponibil la adresa de internet: https://www.economica.net/piata-it-din-romania-produce-7-din-pib-si-a-depasit-valoarea-de-9miliarde-de-euro-studiuanis_625544.html, Accesat la data de 15 septembrie 2024.

OECD, *Talent Abroad: A Review of Romanian Emigrants*, *Talent Abroad*, Paris, OECD Publishing, 2019, Disponibil la adresa de internet: <https://doi.org/10.1787/bac53150-en>, Accesat la data de 15 septembrie 2024.

R.C., „INTERVIU Peste un milion de români trăiesc în Spania”, în *Cotidianul*, 22 ianuarie 2023, Disponibil la adresa de internet: <https://www.cotidianul.ro/pesteunmilionderomanitraiescinspania/>, Accesat la data de 15septembrie 2024.

Redacția Adevărul, „Băsescu: Să nu mai facem o dramă din faptul că românii pleacă să muncească în afara țării”, în *Adevărul*, 5 august 2010, Disponibil la adresa de internet: <https://adevarul.ro/stiri-interne/societate/basescu-sa-nu-mai-facem-o-drama-dinfaptulca-1100447.html>, Accesat la data de 15 septembrie 2024.

Roman Cosmin, „105 ani de la discursul regelui Ferdinand I la Răcăciuni”, în *Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu” din Sibiu*, 3 martie 2023, Disponibil la adresa de internet: https://www.armyacademy.ro/ev_2022_03_23.php, Accesat la data de 15 septembrie 2024.